

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 28. novembra 2019 - Leto XXIX, št. 48

stran 2-3

»ČEBELA JE EDINA ŽUŽELKA, KI NABIRA HRANO ZA LJUDI«

VEČ ČAJTA PREŽIVE V SLOVENIJI...
stran 4

»NIK DAR SEM SE NEJ MOGLA POMIRITI, KA SEM NEJ MEJLA OČO ...«
stran 8

VANEKOVO STOLETJE
stran 9

»Čebela je edina žuželka, ki nabira hrano za ljudi«

18. novembra 2011 so kruh, maslo, med, mleko in jabolko prvič prišli na krožnike skoraj 270 tisoč slovenskih otrok,

slovenski zajtrk« povabili tudi učence slovenskih skupin OŠ Jánosa Aranya v Monoštru. Letošnji zajtrki na treh po-

du v zgornjem nadstropju monoštrske šole, ki jo obiskujejo izključno učenci nižjih razredov, je imel vsak šolar pred seboj plastični krožnik ter skodelico in radovedno opazoval dogajanje. Učence iz obeh slovenskih skupin na šoli in tudi nekatere njihove madžarske sošolce je pozdravila generalna konzulka Metka Lajnšček, nato pa jim povedala, da je Slovenija lepa in raznolika majhna dežela. »V Sloveniji se trudimo, da zdravo živimo, k temu pa spada tudi zdrav zajtrk, ki ga predstavljamo na slovenskih šolah,« je dejala pobudnica dogodka in še opozorila na pomen čebel, ki nabirajo med za ljudi. Zahvalila se je tudi ravnateljici šole Andrei Gáspár Schleipfner, ki je pobudo sprejela in omogočila skupni medeni zajtrk. Lepote čebelarjenja je nato učencem v madžarskem jeziku predstavil čebelar in upokojeni učitelj iz Števanovcev Laci Kovač, ki se s poklicem ukvarja že dve desetletji in pol. Pripovedoval je o svojem prvem srečanju s čebelami pri šestih mesecih starosti, o nasprotovanju staršev, ko sta z bratom nabavila roj teh koristnih žuželk in o sodelovanju s tastom čebelarjem. »Čebela je edina žuželka, ki nabira hrano za ljudi. Če bi izumrla, bi v treh letih tudi človek izginil z Zemlje,« je na pomen teh drobnih živalc opozoril gost, ki je s seboj pripeljal tudi čebelarke pripomočke, obleko in satovje. Preden bi pa nadaljeval, je šolarjem prebral prijazno, poučno ljudsko pripovedko, ki jo je v eni od porabskih vasi zabeležil števanovski šolnik Karel Krajcar. V tej sveti Peter očita Kristusu, da kaznuje vse ljudi, ne pa le grešnih - Bog pa mu odvrne, da je tudi sam Peter vrgel celoten roj čebel v potok, ko ga je ena od njih pčila. Otroci so odprtih ust poslušali, ko je »Laci bači« pripovedoval, da je v kilogramskem roju če-

bel kar deset tisoč primerkov in da matica izleže na dan dva tisoč jajčec. Izvedeli so, da letijo čebele delavke s hitrostjo 40

zanimivost, da je strup čebel podoben kačjemu in da kalcij praktično ne blaži njegovih negativnih posledic. »Čebelar

Pobudnica Tradicionalnega zajtrka na monoštrski osnovni šoli je bila generalna konzulka Metka Lajnšček (druga z desne)

vzgojitelj in učitelj. Pobudnica - takrat še - »medenih zajtrkov« je bila Čebelarska zveza Slovenije, ki je želela predvsem izobraževati in ozaveščati mladino na šolah in v vrtcih o pomenu čebel in čebeljih pridelkov.

Akcijo so želeli razširiti v vseslovensko in vanjo vključiti tudi ostale pridelovalce

rabskih šolah so se po tradiciji odvijali v dneh okoli 15. novembra, dneva slovenske hrane, pobudnik dogodka na monoštrski šoli 19. novembra pa je bil Generalni konzulat RS. »Dvojezični šoli projekt že uspešno izvajata, ker pa imamo tudi v Monoštru slovenski skupini, smo predlagali izvedbo tudi na tu-

Števanovski upokojeni učitelj in čebelar Laci Kovač je zanimivo in nazorno pripovedoval o delu s čebelami

slovenske hrane, k projektu so tako v letu 2012 pristopila tri slovenska ministrstva, tri zbornice in številne druge javne institucije. Predvsem zaradi prizadevanj dolenskega župnika Vilija Hribernika, ki je tudi sam čebelar, sta se programu kasneje pridružili tudi obe porabski dvojezični osnovni šoli (na Gornjem Seniku in v Števanovcih), letos prvič pa so na »Tradicionalni

kajšnji šoli,« smo izvedeli od slovenske generalne konzulke Metke Lajnšček, ki je še dodala: »Namen te pobude je izobraževati, obveščati in ozaveščati šolajočo se mladino in širšo javnost o pomenu zdravega zajtrka, o pomenu domače, lokalno pridelane hrane oziroma o pomenu gibanja in varovanja narave.«

Pri prvi šolski uri v 3. c-razre-

Učenci OŠ Jánosa Aranya sta se za kratek čas preobrazili v čebelarki

km/h, zato je skoraj odveč bežati pred njimi, dvignejo pa se lahko tudi do višine 8 metrov.

mora jeseni hraniti svoje prijateljice, da ne bi pozimi poginile,« smo še slišali, in

Šolarji so lahko поблиže spoznali čebelarke pripomočke, med njimi tudi satovje

Tradicionalni slovenski zajtrk ob zdravem načinu življenja promovira tudi Slovenijo

»Za kilogram medu bi morala ena sama čebela obiskati več milijonov cvetov, medtem pa bi lahko štirikrat obkrožila svet,« je nadaljeval števanovski čebelar, in podal

izvedeli, da dosega temperatura v panju do 34-35 stopinj Celzija.

Laci Kovač pa ne bi bil pravi učitelj, če ne bi šolarjem dovolil tudi vprašanj, na katera

Slovenski medeni zajtrk

je potrpežljivo podajal pojasnila. Otroci so pripovedovali zgodbe o lastnih srečanjih s čebelami in končno izdelali, da je čebelji med ena najboljših naravnih zdravilnih snovi. Učenci so se čebelarju zahvalili s slovensko otroško pesmico »Naokrog brenči čbelica«, nato pa so domači učitelji odprli steklenici medu, in sicer takega iz pomladanskih cvetic oziroma robide. Učenci so pokušali težko pričakovane dobrote - torej kolač, maslo, med, jabolko in čaj - ter glasno izražali zadovoljstvo nad zajtrkom. »Naš cilj je tudi to, da bi se mladi začeli ukvarjati s čebelarstvom. Nekoč so bile čebele skoraj pri vsaki drugi ali tretji hiši v Porabju. Tako so lahko prišli do medu, saj denarja za sladkor niso imeli, hoteli pa so si privoščiti nekaj sladkega. Lepo bi bilo obuditi to tradicijo,« je svojo željo izrazil čebelar Laci Kovač.

»Prvič sodelujemo pri tej pobudi in smo zelo veseli, da nam je gospa generalna konzulka dala ta predlog,« je dejala ravnateljica Andrea Gáspár Schleipfner in pristavila: »Povabili smo učence iz obeh slovenskih skupin in njihove sošolce. V prvi skupini se v tedenskih šestih šolskih urah slovensko uči devet učencev, v drugi skupini pa imamo tri šolarje. Upamo, da jih bo iz leta v leto več.«

Na koncu šolske ure je Metka Lajnšček med otroke razdelila slovenske medenjake in značke s čebelicami. Kakor je za zaključek poudarila, bi bilo zaradi širše promocije zdravega prvega obroka in Slovenije dobrodošlo, če bi se »Tradicionalni slovenski zajtrk« uveljavil še v Sombotelu in Zalaegerszegu. (Slika na 1. strani: Tudi učiteljica Judita Domiter, ki je tretješolce naučila slovensko pesem, je učencem postregla z medenim zajtrkom.)

-dm-

foto: dm in ms

15. novembra smo imeli na DOŠ Števanovci tradicionalni medeni zajtrk. Že peto leto ga organiziramo s pomočjo čebelarjev

Župnik Dejan Horvat, zdaj v vlogi čebelarja, pripoveduje učencem števanovske šole

iz Slovenije: s čebelarjem Jakom Magyarjem ter z župnikoma Dejanom Horvatom in Vilijem Hribernikom. V tem letu se jim je pridružil tudi bivši ravnatelj šole iz Bakovcev, ki se tudi ukvarja s čebelarstvom.

Na naš slovenski zajtrk sem povabila še goste: predsednika Državne slovenske samouprave Karla Holeca, generalno konzulko RS v Monostru Metko Lajnšček in višjo svetovalko za porabsko slovensko šolstvo Valerijo Perger.

Naši učenci so se sladkali v dveh skupinah. Na začetku smo molili v obeh jezikih in so čebelarji na kratko predstavili pomen tega zajtrka, povedali so, kako se naredi med in kako je zdrav, kako moramo spoštovati vso hrano, ki jo pridelujemo doma. Spoznali so tudi čebelarske obleke in so si jih lahko oblekli. Medtem ko so otroci jedli, smo se lahko malo med sabo tudi pogovarjali.

Slastna sladka jed

Zelo smo bili veseli, da smo imeli uspešen in vesel dopoldan. Hvala za čudovit med in za obisk.

Agica Holec, ravnateljica
foto: K.Holec

Delavnica na DOŠ Števanovci

14. novembra smo na Dvojezični osnovni šoli Števanovci imeli delavnico za učence nižjih in višjih razredov. Vodile so

otroci v Afriki za obvezno cepljenje. Gospe, ki jih je sedem v tej skupini, so vse upokojenke, punčke prodajajo po 20 evrov.

jo knjižničarka Metka Celec in tri gospe, ki šivajo punčke za UNICEF. Te punčke prodajajo, denar od prodaje pa dobijo

Pletejo jim tudi obleke. Na začetku delavnice je Metka pripovedovala otrokom pravljico in še zgodbico. Potem so žen-

ske na kratko predstavile svoje delo in opisale delitev nalog v tej skupini. Njihov cilj je pomagati revnim otrokom do boljšega zdravja in pri cepljenju. Učenci so lahko risali punčke, jih izrezali, narisali obraz in jih v telo nadevali z vato. Nekateri so zelo pridno delali. Medtem smo se pogovarjali. Delavnica je potekala aktivno in v prijateljskem vzdušju.

Ta dan na šoli ni bilo učencev osmega razreda, saj so skupaj

z učiteljem Lacijem Domjanom šli na ogled Pomurskega muzeja v Mursko Soboto. Najprej so si ogledali muzej, potem pa so imeli delavnico, na kateri je potekala izdelava antične oljenke, svetilke na olje, ki se izdelava v kalupu. Hvala Mateji Huber za delavnico in vsem, ki so obe delavnici vodili. Pri predmetu Spoznavanje slovenstva s tem širimo učencem znanje.

Agica Holec, ravnateljica

Sladko je bilo tudi na Gornjem Seniku, kjer so Tradicionalni medeni zajtrk pripravili 15. novembra

PREKMURJE

Tau so najboukše pomurske firme

Novine Vestnik so ob pomauči Pomurske gospodarske zbornice (PGZ) že tretjo leto voodabera le najboukše pomurske firme. Na slavnostni prireditvi, stera je bila v soboškom Gledališči Park, je slavnostni guč meu predsednik slovenske vlade Marjan Šarec. Po njegovi rečaj je najbolje vzhodna slovenska regija v zadnji lejta tūdi na gospodarskom področji staupila stopaj naprej »Vörvati moreš v tisto, ka delaš, in če ti ne grata na enom področji, ne obvūpaš, liki deš naprej in iščeš nauve rešitve,« je o uspešnij pomurskij firmaj pravo Šarec.

Med velkimi firmami je gvino gornjeradgonski Elrad International, firma, stera se spravlja z razvojem in proizvodnjo elektronskih škeri. Med srednje velikimi je biu v leti 2018 najboukši Rosenbauer (té velki proizvajalec gasilskih vozil in opreme ma že od leta 1997 svojo fabriko tūdi v Gornji Radgoni), med malimi lendavski VIRS (specializiran dobavitel opreme za varjenje in rezanje, steri se spravlja z avtomatizacijo in robotizacijo) in med mikro firmami Snopje iz Böltinec, stero se spravlja z gradnjo ramov, napravljenih iz naravnih materialov. Strokovna komisija je voodabrala ške naj zaposlovalca, firmo, stera najbolje skrbi za svoje delavce. Tau priznanje je dobila soboška gradbena firma Pomgrad. Najboukšo pomursko firmo so voodabrali tūdi bralci Vestnika. Največ glasov so dali Oljarni Kocbek, držinski firmi s Stare Gore, stera ma že 90-letno tradicijo in rédi trno dober tikvin oli.

Na prireditvi sta spregučala tūdi direktorica Podjetja za informiranje Adriana Gašpar in direktor Pomurske gospodarske zbornice Robert Grah. Oba sta pravla, ka je v Pomurji iz leta v leto več firm, stere dobro delajo. Na slavnostno podelitev sta prišla tūdi gospodarski minister Zdravko Počivalšek in kmetijska ministrica Aleksandra Pivec.

Silva Eöry

Szabolcs Andrejek - poštar in nogometaš

Več cajta prežive v Sloveniji kak na Vogrskom

Gda sva se v Murski Soboti v eni krčmi najšla po njegovej službi, sam njemi v špajsi prva pravla, ka sam ga bole žmetno »zgrabila«, kak bi predsednika rosaga. Par kednov je trpelo, ka sva najšla cajt za intervju, vej pa je Szabolcs Andrejek z

Szabolcs Andrejek

Gorenjoga Senika trno zaposleni mladi pojep.

- Je tebi kaj leži bilou, ka si se navčo po domanje gučati kak mogauče drugim mladim v Porabji, vej pa znamo, ka je biu tvoj pokojni oča Prekmurec?

»Gvūšno je tau pomagalo ali zavolo toga, ka sam očo zgūbo trno rano, leta 2011, morem prajti, ka so k tomi, ka znam po slovensko gučati, dosta pripomogli tūdi žlata in pajdaši, tak športni kak drugi, zdaj pa je k tomi cuj prišlo ške moje delo. Zdaj je tak gé, ka več cajta preživem v Sloveniji kak na Vogrskom.«

- Kak pa je bilou s tvojim včejnom slovenskoga gezika v šauli?

»Na gornjeseniški osnovni šauli sam se včiu slovenski gezik, na srednjoj, odo sam na strokovno šaulo Béle III. v Monoštri, pa nej, čiglij je bila prilika. Leranca Erika Kōleš Kiss, gnešna slovenska parlamentarna zagovornica, mi je pravla, ka bi mi tau leko trno dosta pomagalo v mojom žitki, samo ges sam ji pravo, ka treneram

nogomet in zavolo toga nemam cajta, ka bi odo k pouki slovenskoga gezika. No, te pa je tak prišlo, ka sam pred sedmimi lejti začno špilati nogomet v Sloveniji. Po tistom sam iz leta v leto baukše gučo slovenski. Zdaj ka že eno leto delam na Pošti Slovenija, raznašam pošto v vesnicaj pouleg Murske Sobote, pa ške več morem gučati slovenski, najbolje prekmurski. Gda sam biu na izobraževanji v Maribori, so mi pravli, ka je nej nevola, če mo po domanje gučo, vej pa do me Prekmurci razmeli.«

- Kak se je bilou navaditi na delo poštarja?

»Vala Baugi sam meu dobroga škonika, Igora Rajnara iz Rakičana. On mi je trno dosta pomago, vej pa sam prvi deset dni z njim odo okauli. Po tistom sam že sam začno nositi pošto od rama do rama.

Szabolcs (čepi drugi s prave strani), kak član ekipe Grada; pokejpano te, gda so špilali z njegovo gnešno ekipo Tromejnik Kuzma

Prvi dnevi so bili žmetni, vej pa je trpelo skor cejli den, od šeste zrankoma do šeste večer, ka sam svoje delo opravo. Zdaj že normalno delam. Pošto raznašam v Rakičani, v Bakovcaj, tretji rajon pa so vesnice Kipšinci, Veščica in Pušča.«

- Poštari rano začnete delati in ste tak tūdi zadvečarka že fraj. Tau tebi dobro pride zavolo nogometa, brodim.

»Tak je gé. Zdaj špilam za ekipo Tromejnik Kuzma, pri šteroj sam tūdi začno špilati nogomet v Sloveniji. Vmejs sam te odišo špilati k ekipi Grada, zdaj pa že dve leti pa špilam za Tromejnik. Po službi dem domau, kaj opravo

Mlajši v vrtci na Gorenjon Seniki; Szabolcs stogi v tretjon redi na sredini, pouleg vzgojiteljice

vim, te pa nazaj na trening, na Goričko. Pouleg toga v Monoštri treneram mlajše, ekipi U-13 in U-14. Pojdje so trno dobri in mamo lejpe rezultate.«

- Nogometni klub Tromejnik

grski ligi. Zdaj sta tak Grad kak Kuzma v pomurski ligi, vseeno pa se trūdimo, ka bi špilali dober nogomet.«

- Nogomet pa špilaš tūdi doma, na Gorenjom Seniki.

»Ges sam na Gorenjom Seniki predsednik športnoga

društva, stero ma tūdi ekipo za mali nogomet. Smo edini porabski klub, steri špila mali nogomet v Sloveniji, in tau v Gorički ligi, v steroj tekmuje enajst klubov, od Grada, Doliča in tak ta dale, ekipe s severnoga tala Goričkoga. Naša ekipa tekmuje samo ške štiri lejta, vseeno smo bili že lani prvo pout prvaki.«

- Povejške tau. Tisi se v Monoštri na srednji šauli vōnavčo za kelnara pa kūjara. Zakoj ne delaš v tom posli?

»Po paperaj bi leko tūdi krčmo vodo ali zavolo nogometa, steroga mam trno rad, sam že prva vido, ka nemo mogo tau delati, vej pa se tekme ponavadi špilajo konec kedna, gda je v gostinstvi največ dela. Zavolo toga sam si zisko drugo službo.«

- Ka pa za deset lejt. Brodiš, ka boš te ške furt špilo nogomet?

»Ne brodim tak daleč naprej ali vūpam, ka mo. Čiglij nikdar ne veš, vej pa leko tūdi kakšna poškodba pride in tvoje plane vōmini.«

Silva Eöry

Kejpi: Osebni arhiv Szabolcsa Andrejeka

Medene figice smo pekli v Števanovci

Slovenske penzionistke že več lejt pečemo medene figice vküper s šaularskimi mlajši. Najprvim smo pekle samo zasé, stere smo se podale na tau delo, lajnsko leto pa že več stau falatov, zatok, aj na predbožičnom srečanju Dröjšta

delom v küjnji. Drügi naš cilj je pa, aj njim pomagamo bola spoznati, se spadašivati s porabskim slovenskim djezikom. Vej pa če so več vör med nami, njim li pride kaj v vüje. Zatau smo najprvim prosili gorejnjoseničko, od lajnsko-

je zaprosila pa za vse vcuj valaun material pa posaudok deli se je brigala Iluška Dončec, stera lepau vodi pa vküper drži števanovske-otkauvske penzioniste. Pri tom deli nam je na velko pomauč bila eške ravnateljica Agica

seov zatok, aj vse čednejše pa baugše leko vöponöjcajo dén, aj majo zavolé časa se spravlati z mlajši tü. Drüga je mejsila, tretja valekala, šrta vörejzala, peta pa skaus tepšine (pekače) menjavala pa skrb mejla na testau. Med tejm so nota prijale mlajše tak, aj aktivno delajo oni tü, nej samo gledajo. Tej mlajši, tak pojbičke kak deklíčine, kak menši tak vekši, so prej tak flajsno pa s tašnim veseldjom delali, ka so jih ženske nej zandolele hvaliti. Oni so tü mejsili, valekali, vörezali pa kreativno kinčali figice. Zadvečerek so nisterni eške tadale delali s testaum, vekši tau mlajšov je pa že figice kinčo z bejlim mazom. Na drügi den je že samo polonje figic ostalo za kinčanje. Delo ženam je tak flajsno šlau z mlajši, ka so namesto dva dneva paudrügi den zgotovili. Zvöjn medgeneracijskoga dela je fontoško tau, ka so se vsi dobro čutili, lepau porazmeli pa padašivali. Tau svedoči, ka ženske že zdaj vejo, ka škejo peči drügo leto. Za tau flajsno, aktivno delo se lepau zahvalimo vsem vküper.

*Klara Fodor, predsednica
kejp: Agica Holec*

Števanovske pa otkauvske penzionistke s šaulari

penzionistov vse navzauče leko ponidimo.

Tau medgeneracijsko delo smo zatok začnili mi, aj se mlajši med delom tü srečajo z nami starejšimi kak babicami, aj se leko kaj starinsko navčijo, aj se spoznavajo z

ga leta pa števanovsko šaulo. Dobro nam je spadnilo, ka sta obadvej ravnateljici pozitivno vzele našo idejo za medgeneracijsko delo.

Otkauvske pa števanovske ženske so letos oprvim bilé prošene na tau delo. Ženske

Holec s tejm, ka nam trno dobro mesto sprajla na staroj fari, nam mlajše dala pa nam skaus pomagala delati tü.

Ženske so 14. novembra že zazranka rano flajsno vcuj stanile delati. Ena je že dola omejsano testau prinesla s

Medgeneracijska delavnica v Kuzmi

19. pa 21. novembra so na Osnauvni šauli v Kuzmi letos pá pripravili medgeneracijsko delo s kompjuteri, kam so pozvali slovenske porabske pezioniste pa 7. klas mlajše Dvojezične osnauvne šaule Števanovci. Starejšim so pridni domanji mlajši pomagali, aj vseprvim pa vsebola leko napravijo pa si zapaumnijo, ka njim je školnik razmejno tolmačo pri vöraj. Zvöjn včejne smo se meli čas spoznavati pa padašivati tü. Tak lepau so nas goraprijali, ka smo pozabili na tau, ka se včijmo. (Več o tejm v naslednji novinaj.)

*Klara Fodor
Kejp: Maja Zrim*

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Dež, veter in toča mantrajo borove gošče

Železna županija je edna med tistimi županijami, gde je največ borovoga lesa. Tau je vejn zato, ka smo nejdaleč kraj od Alp, gde tau drejvge najbolarado raste. Po nižesi višinaj baur, malo više djelič, najviše pa macesen ali kak se pri nas pravi, Mardja borič raste. V Železni županiji je baur tisti, steri sam od sebe raste, djelič so tak posadili, Mardja borič pa samo malo, najbolaro tü pri nas, na našom tali raste.

V zadnjom časi se je vrejmen fejest spremenilo pa tau je vplivalo na borove gošče tö, najbolaro na djelič. Zavolo tauga, ka pri nas na nižesi nadmorski višini rastejo, so začnili seniti. Tau je pa zato, če nemajo zavole vlage pa je velkavročina, te je smolé tö menje, tak pa te djeliče vse fela betegi pa stvari (živali) napadnej.

V zadnji dvajsti lejtaj je v Železni županiji pulonja djeličov taposenilo. Če bi še tau nej dojšlo, v zadnji peti lejtaj so še viheri velko škodo naredli v borovi goščaj. V leta 2014 je velki veter 30 gezero kubikov borauv vözasüko pa vöobrnó, v leta 2016 je pa taša toča prišla na Petrovo selo, ka je 130 hektarov borovoga lesa na nikoj djala. Leta 2017 je pa zavolo vetra 50 gezero kubikov bora trbelo vözosekati. Tak je vögledalo, ka tau leto bola mirno bauda, depa v pokrajini Kemenes je toča znauva 80 hektarov goščé tazmlatila. Tau je baja, ka so taše borove goščé potejn več dosta nej vrejndne, samo za celulozo valaun lejs leko iz nji vözosejkajo, te lejs pa nej dosta vrejden.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Srečanje Počivalška in Palkovicsa

Minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek in madžarski minister za inovacije in tehnologijo László Palkovics sta se minuli teden srečala na delovnem obisku v Lendavi. Najprej sta se sešla v Mariboru, kjer je potekalo slovensko-madžarsko tehnološko razvojno poslovno srečanje o avtomobilski tehnologiji.

V Lendavi sta imela ministra bilateralni pogovor, na katerem je tekla beseda o nadaljnji krepitvi gospodarskega sodelovanja med obema državama. »Oba sva se strinjala, da moramo spodbujati sodelovanje obmejnih območij, Porabja in našega Prekmurja, skupaj z obmejnimi predelom Avstrije, za kar je zelo dobra osnova gradnja testne steze za električna in avtonomna vozila v Zalae-gerszég,« je povedal Počivalšek in dodal: »Sodelovanje bomo nadgradili tudi z januarskim srečanjem strokovnih skupin za sodelovanje pri tehnologijah, digitalizaciji, zeleni ekonomiji in razvoju obmejnih območij.« Palkovics je tako kot Počivalšek poudaril pomen sodelovanja med državama, ob tem pa predlagal, da bi znesek za sodelovanje pri raziskovanju povišali na milijon evrov. Izpostavil je tudi to, da želita državi okrepiti sodelovanje med različnimi ustanovami z namenom, da bi skupaj pridobili več denarja iz evropskih skladov. Spregovoril je še o položaju obmejnih območij na slovenski in madžarski strani meje ter poudaril, da je potrebno ustvarjati delovna mesta, ki bodo zanimiva za mlade. Izrazil je še željo, da bi državi v prihodnje sodelovali tudi na področju univerzitetnega in srednješolskega izobraževanja. Ministra sta se v Lendavi srečala tudi z županom Janezom Magyarjem. Beseda je tekla o revitalizaciji industrijskega kompleksa v tem obmejnem mestu ter o izkoriščanju geotermalnih virov.

Andovčani na Krnskom jezeri

Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci je pozvanje dobi (zdaj Porabci pa Prekmurci) Slovenci to.

Andovčani na obali Krnskega jezera; z njimi tudi Boris Goljat, član ZVGS

lo za 9. november na »Spominski pohod na Krnsko jezero«. Te pohod je poklon vsem tistim, steri so padli v prvi svetovni bojni na soški fronti (Isonzó-i front). Tau

Povabilo smo dobili, kak že več lejt, od Združenja vojaških gor-nikov Slovenije. Zdaj smo se tak odlaučili, ka tau leto napravimo tau paut od doline Lepena do

Pohod je poklon vsem padlim na soški fronti v prvi bojni

je nej bilau malo, skur 1,5 milijau-na lüstva je mrlau. S tauga milija-un Taljanov pa pau milijauna tisti sodakov, steri so se držali k avstro-ogrski monarhiji, med njimi stau gezero sodakov z Vogrskoga, med sterimi so gvušno bili ogrski

Krnskega jezera. Paut je nej duga, kauli deset kilomejtrov, težko je tau, ka je 700 mejtrov razlika v nadmorski višini. Spodkar smo štartali s sedemstau mejtrov, Krnsko jezero je pa na 1391 mejtrov. Pa če bi še tau nej dojšlo, fejt sla-

bo vrejmen smo meli, cejli den je deževalo pa snežilo. Zvün tauga je najbola lagvo tau bilau še, ka smo mogli fejt rano, že v tretjoj

vogrskom križi je z Madžarskoga veleposlaništva v Ljubljani Krisztina Dóra Varju nas spominjala na tau velko tragedijo, ka go je

Na poti do prizorišča svečanosti

vöri staniti, aj tapridemo do de- te vöre, tak ka deset vör smo se vozili vsevкуп. Gda smo se tape- lali, te smo še kraužiti tö mogli proto Italije, zato ka na Vršiču je

prinesla prva svetovna bojna. Po cejloj pauti je nam na pomoč bijo Boris Goljat, član ZVGS. On je nas vodo, paut kazo od Kranjske Gore naprej cejlak do Krnskoga

Uniforne s prve bojne

velki snej zapadno. Prireditve se je pri Krnskom jezeri v trinajsti vöri začnila, slavnostni govor je emo predsednik Republike Slo- venije gospod Borut Pahor. Pri

jezera. Na konci bi se še posaba zahvalili ZVGS in predsedniku Slavkoju Delalutu za pogostitev v Dovju.

Karči Holec

Slovenska zagovornica sodelovala v obravnavi zakona

Slovenska zagovornica Erika Köles Kiss je 18. novembra 2019 s pooblastilom Komisije za narodnosti Parlamenta sodelovala v razpravi o Zakonu o poklicnem izobraževanju št. T/7843, v kateri so povzeli poročila posameznih komisij in predloge k spremembi zakona. Erika Köles Kiss je posredovala mnenje omenjene komisije.

F. Sütő

Slovenske ljudske pripovedi - nej samo za mlajše - 34.

Cesar ino paver

Gnauk je eden cesar pravo svojim pavrom:

»Če mi eden nika sploj čednoga povej, ma več nede trbōlo porce plačūvati.«

Prišo je eden paver ino velo cesari:

»Narau do sem se v tistom leti, štero se je pisalo tak naprej kak nazaj.«

»Kak bi tau leko bilau«, je premišlavo cesar ino zapovōdo, aj ma povej, šteroga leta se je narau do, pa ma te nede trbōlo porce plačūvati.

»Narau do sem se leta 1691,« ma je velo paver. »Tau numero leko obračāš, kak škēš, vsikdar gnaka ostane.«

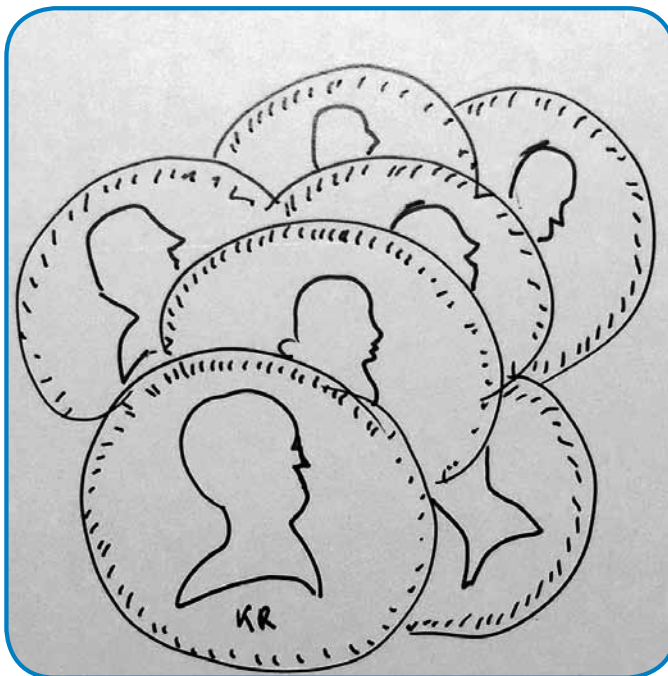
Cesar se je toma čūdivo ino pravo:

»Nikoma tau ne smejš ovaditi prva, kak liki š vūdo tresti cesarov.«

Cesar je odišo domau ino velo svojim ministrom, aj ma povejo, štero leto se je pisalo tak naprej kak nazaj. Ka ma je tau prej eden paver tam pa tam pravo.

Cesar je sto videti, ali njegvi ministri kaj znajo, vej se ma pa je nej vidlo, ka eden paver več zna kak ministri. Tisti so premišlaval pa premišlaval, štero leto bi tau

moglo biti, depa nikak so nej vōzbrodili. Eden minister pa je na skrūma odišo k tistoma pavri, tak ka je cesar nej znau,

ino ga pito, štero je tisto leto. Paver ma je pravo:

»Ge ti tau ne smejm ovaditi, vej pa mi je cesar dozapovōdo. Nikoma tau prej ne smejm povōdati tačas, ka ne vidim tresti cesarov.«

Minister ma je dau osem dvajsti krajcarov ino velo:

»Tū maš osem dvajsti krajcarov, pa mi po-

vej, štero je tau leto. Gledaj, na vsikšom krajcari je eden cesar, gnauk si ga že v živo vūdo, tau je že devet dvajsti, gda pa te k sebi pozovē, š vūdo trestoga.«

Tak je paver ministri ovado tisto leto. Minister je odišo domau ino pravo cesari:

»Ge sem že vōzbrodo, štero je tau leto.«

Ino je cesari povōdo leto 1691. Cesar se je toma sploj čūdivo ino velo:

»Niške drūgi ti je tau nej mogo ovaditi kak liki tisti paver.«

Te je k sebi pauzvo tistoga pavra ino ma pravo:

»Zakoj si se nej držo moje zapauvedi? Vej si pa eške nej vūdo tresti cesarov!«

Paver ma je dau valas:

»Ge sem že vūdo tresti cesarov.

Tū mam osem dvajsti krajcarov, na vsikšom je eden cesar. Gda si biu ti, cesar, pri meni, sem te tō vūdo, tau je že devet dvajsti cesarov, ino zdaj te tō vidim, tau je tresti cesarov.«

Na tau je cesar več nika nej mogo povōdati, zatok je pavri več nikdar nej trbōlo porce plačūvati.

Na domanjo rejč obrno: -dm-

Ilustracija: -mkm-

... DO MADŽARSKE

Tretjina Madžarov živi iz meseca v mesec

Centralni statistični urad je maja 2019 opravil raziskavo, v kateri je sodelovalo 500 anketirancev. Anketarje je zanimalo, koliko zalog imajo ljudje oziroma koliko časa bi se lahko preživljali brez plače. Madžari imajo povprečno denarnih zalog za 7 mesecev, toda 35 odstotkov prebivalstva ima privarčevanega denarja le za en mesec. V prvi polovici leta 2019 je znašala povprečna neto mesečna plača 239 tisoč forintov. Toda statistični podatki zakrijejo bistvo, saj so med raznimi predeli države zelo velike razlike med neto mesečnimi prihodki. Nad povprečjem služijo ljudje le v Budimpešti (skoraj 300 tisoč) in v zahodni regiji dežave, v županiji Győr-Moson-Sopron (252 tisoč) in v županiji Fejér (240 tisoč). Veliko slabše je na vzhodu države, kjer je v županiji Szabolcs-Szatmár-Bereg povprečna plača le 164 tisoč forintov. V vzhodni regiji ima le malo ljudi prihranke, 45 odstotkov jih živi od plače do plače. Malo boljši je položaj na zahodu države, kjer je ta odstotek le 25. Le 12 odstotkov prebivalstva ima toliko prihrankov, da bi se lahko vzdrževalo eno leto, in le 5 odstotkov bi preživel iz prihrankov več kot dve leti.

Parlament sprejel zakon o poklicnem izobraževanju

Parlament je s 119 glasovi za, 40 proti, vzdrževalo se je 15 poslancev, sprejel zakon o poklicnem izobraževanju. Vladni poslanci niso upoštevali, da je bilo veliko strokovnih in stanovskih organizacij proti novemu zakonu, ki bo zamenjal zakon iz leta 2011. Najbolj sporno je v novem zakonu, da zaposleni v institucijah poklicnega izobraževanja ne bodo več javni uslužbenci, temveč bodo spadali pod zakon o delovnih razmerjih, s tem bodo prikrajšani za določeno pravno zaščito. Veliko nezadovoljstva je povzročil tudi predlog, da starši morajo poskrbeti za to, da bo njihov otrok do 18. leta starosti ali najmanj do pridobitve prvega poklica obiskoval šolo, čeprav so otroci šoloobvezni le do 16. leta starosti. Če tega ne naredijo, so lahko ob vse podpore, ki jih dobivajo za otroka.

Od šolskega leta 2021/22 bosta v šolskem sistemu dva tipa šol v poklicnem izobraževanju: 5-letna tehniška šola in 3-letna poklicna šola.

Zveza Slovencev na Madžarskem

Vas vabi na

ADVENTNI KONCERT,

ki bo v nedeljo, 8. decembra 2019,

po sveti maši v cerkvi na Gornjem Seniku.

Na koncertu sodelujeta:

PEVSKA SKUPINA SENIŠKE SINICE ZSM

MEPZ AVGUST PAVEL ZSM GORNJI SENIK

Vljudno vabljeni!

»NIKDAR SEM SE NEJ MOGLA POMIRITI, KA SEM NEJ MEJLA OČO ...«

»Ka vrag je tebe sé prineso, vejpa ranč sem te nej vpa-met zejo, da si nutra prišo,« so pravili tetica Majči prejšnji keden srejdjo. Oreje so trli na stauli tak, ka vse buvnjarilo, mislim, zavolo tau-ga so me nej čüli. Gda sem pravo, ka samo stare kejpe sem prišo gledat, sprvoga so se malo trucali, ka tak brž nji oni ne najdejo, dapa sledkar je cejli pak kejпов na stauli bilau.

- *Tetica, vi v Slovenskoj vesi živete, po možej se tak zoveta, ka Lang, dapa vaš mauž so iz Židove bili. Vi ste se tü naraudili ali kak mauž ste sé prišli?*

kom) za šenki leko vozila, zato ka je moj oča na železnici delo. Gda je leta 1943 v bojno v Rusuško odišo, je nin tam, kak je Ural, tami-nau, več nik-dar smo ga nej vidli. Dja sem te tri lejta stara bila. Zavolo tau-ga dja nejmam nej brata pa nej sestro, namé je mati sama gorararila.«

- *Dosta ste se*

Tetica Majči iščejo stare kejpe

ta na lejvoj strani Majcano-va pa tista mala na pravoj strani. Od moje sestrične mauž, te školnika mati, šogor, padaš od moža, moža sestra pa vsi drügi, ka so na kejpi, so že vsi pokopani.«

- *Gde je bilau gostiwanje?*

»Doma je bilau, kak tistoga ipa vsepovsedik. Ižo smo vöspakivali, malo stejska bila, dapa dobro je bilau.«

- *Tau je te slamnatni ram, gde je te plavi motor dola-poslikani?*

»Tau je te ram, te motor, ka je pa tam tapostavlani, tau je eden mali Puch motor, tauga je nam moj vüć tjöjpo. Tau je v šestdeseti

»Tresti lejt, dapa spoj dobro je bilau, zato ka je dobra kolektiva bila. Delati je trbelo, bilau ka dvajsti mašinov sem gnala nagnauk, telko sem lejtal ta pa nazaj, ka bi pejški do Körmenda prišla. Dapa veselo je bilau, dosta-krat smo vküpodli, vükper smo svetili dan žena pa kaj tašo. Mam eden kej, gda ranč v Reština sedimo, na drügom kejpi pa gda smo se z autobusom v Jugoslavijo pelali na ekskurzijo.«

- *Gde so vaš mauž delali?*

»On je pa v kosavnoj fabriki delo, ranč tak na tri parti-je (izmene) kak dja, bilau tak, ka doma sva se samo

Njini mlašeči kej v pravici

šauale prišli?

»Najprvin se služila pri re-formatorskim dühovniki, tam so trgé mlajši bili pa na tiste sem skrb mejla. Potistim sem v Sanatorium üšla, najprvin v ogradeć, sledkar pa v künjo delat. Gda sem se oženila, sedem-najset lejt stara sem bila, te sem v židano fabriko odišla delat.«

- *Tau je drügi kej, ka sem ga v roke vzejo, gde se ženite. Zvün vas sto so na*

Pravijo, ka večina tisti, steri so na zdavanjskom kejpi, več ne živé

»Dja sem se že v Slovenskoj vesi naraudila, moja mati so z Gorenjoga Senika bili, mojo deklíško ime je Marija Karba. Po iži smo se tak zvali, ka Aučtjini. Moja očina družina, dejdek je iz Andoveć bijo, tau zato vej, ka je več taši stari papirov bilau, gde so kaj odali ali tjüpili pa tam so za atrejs Andovci bili napisani. Moja tašča je pa iz Otkoveć bila, tam kak so Bedi Antal bili doma, tam je gorararla, ona je nejprava sestra bila, dapa tau, kak je taprišla, tau ne vej.«

- *Najstarejši kej, ka ga mate od sebe, je edna pravica (izkaznica), gde piše za leto 1945. Kakšna pravica je tau?*

»Tau je taša pravica bila, ka sem se z mašinom (vla-

vozili s cu-gom)?

»Dosta, zato ka je moja mati taša bila, ka rada se je vozila. Gda so lüstvo na Hortobágy odpelali (internirali), bila edna taša njina žlata, gde so malo dejte tö s seuv meli. Te je moja mati gora na mašin (cug) vsela, dola se na Hortobágy odpelala pa je dejte domau pripelala tak, ka je vogrski redno ranč nej vejdlu gućati.«

- *Gde ste delali gda ste vö s*

V židanoj fabriki so delali tresti lejt

kejpi?

»Tau leko povejm, ka tej so že skur vsi mrli. Ka še žive,

lejtaj bilau, gda so se že meje malo bola odprle, pa smo ga te tak z mašinom domau pripelali. Té motor še gnesden mam, moj sin ga nin v zamanici ma. Na taum motori sta se dva tö leko pelala, samo nej po velki brgaj. Gnauk sva se z možaum v Števanovce na pokapanje pelala, pa kak je Röfcin brejg, tam sem dja dolastaupila z motora, aj se ne mantra, zato ka je moj mauž fejt šanalivo te motor. Eden človek, ka se je za nami pripelo, pred cerkovov je nam taskričo, če dja pejštji škem odti, te dja naj motor bola doma njam. Tak je tau bilau, tau je te rejsan tam za nas špot bijo.«

- *Kelko lejt ste v židanoj fabriki delali?*

menjavala. Tašoga reda, če sem dja njemi ali on mena kaj sto povedati, te sva eden drügoma na papir doma vönapisala. Te je nej tak bilau kak zdaj, če se ti ne vidi delo, te tadale staupiš. Te si rad bijo, če si delo emo.

- *Gda je vam bilau najbaukše v življenji?*

»Nika se ne morem taužiti, isitna, ka sem dosta delala vsigdar, dapa ka je nam, mena trbelo, sem zato vsigdar mejla. Eno, ka sem nej mejla pa tau je namé vsigdar fejt bantivalo, tau je tau bilau, ka sem nej mejla oč. Tau sem se nikdar nej mogla pomiriti, še nevoš-kena sem bila, da sem tak mala bila, gda sem drüge gledala, steri so meli oč.«

Karči Holec

Po prvem zborniku *Pravo – narod – kultura* (2001, urednika Borut Holcman in Franci Ramšak), drugem *Bosa pojdiva, dekle, obsorej* (2010, urednica Etelka Korpič Horvat), je izšel tretji zbornik *Vanekovo stoletje*, zaokvirjen v 100-letnico rojstva in 20-letnico smrti dr. Vaneka Šiftarja. Zbornik so izdali Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija in Inštitut za narodnostna vprašanja. Urednica je Darja Senčur Peček, recenzenta pa sta bila Marko Jesenšek in Silvo Devetak. Doslej sta izšli še dve knjigi, in sicer *Ob Muri in daleč čez – korespondenca dr. Vaneka Šiftarja z nekaterimi pomurskimi rojaki* (2011, urednik Mirko Munda) in *Dr. Vanek Šiftar – slovenski romolog* (2011, urednik Mladen Tancer).

Ideja za tretji zbornik je nastala v Ustanovi dr. Šiftarjeve fundacije kot del obeleževanja stoletnice rojstva Vaneka Šiftarja, ustanovitelja *Vrta spominov in tovarištva* ter pobudnika ustanovitve Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije. Recenzenta ugotavljata, da zbornik prinaša nova spoznanja na raziskovalnih področjih, povezanih z delovanjem Vaneka Šiftarja, njegovih sopotnikov in naslednikov. Hkrati je poklon Vaneku Šiftarju, profesorju, raziskovalcu, pravniku, romologu, pesniku, družbenemu delavcu in humanistu ter zaveza vsemu, za kar se je zavzemal – vrednotam humanizma, varstvu človekovih pravic, demokraciji in miru.

V tekstu *Vanekovo stoletje* urednica Darja Senčur Peček izpostavlja, da monografijo sestavlja petintrideset znanstvenih in strokovnih prispevkov. V prvem delu so spominski prispevki, ki osvetljujejo življenje in različna področja delovanja treh pomembnih, med seboj povezanih Prekmurcev: Vaneka Šiftarja, njegovega sopotnika Antona Vratuše in lani umrlega Franca Kuzmiča. V drugi del so

uvrščeni strokovni in znanstveni prispevki, tematsko v širšem smislu povezani s Prekmurjem in/ali z delom Vaneka Šiftarja in Antona Vratuše. V tretjem delu so zbrani znanstveni prispevki, ki posegajo na različna raziskovalna področja Vaneka Šiftarja, pa tudi Vratuše in Kuzmiča, vse od prava (tako ustavnega kot delovnega), zgodovine, jezikoslovja do človekovih pravic, domoljubja, družbene odgovornosti in humanistike v najširšem smislu.

Vaneku Šiftarju so se v 1. delu avtorji najbolj približali, kajti večina jih je z njim več let, celo desetletij sodelovala, se z njim pogosto tudi osebno družila. Prvi slovenski pred-

spominjati. Takšno je bilo takrat hotenje mnogih mladih prekmurskih intelektualcev ...» Avtor posebej izpostavi usta-

novitev *Vrta spominov in tovarištva* rekoč, da gre za odločitev, ki razkriva njegov svet vrednosti. »Njegov vrt je kot spomenik po svoje edinstven, po sporoči-

Po pričakovanju izjemen obisk na predstavitvi

sednik Milan Kučan, ki začenja ta del, je zapis naslovljen *Ob dveh 100-letnicah – rojstva dr. Vaneka Šiftarja in odločitve Pariške mirovne konference o usodi Prekmurja*. Ustavimo se na Petanjcih. Tu se je pred sto leti v družini Jožefa in Apolonije Šiftar rodil sin Ivan, »človek, ki ga vsi poznamo kot Vaneka Šiftarja. Od tu je opazoval svet, v katerega se je narodil in živel, s široko odprtimi očmi, srcem in umom. Videl je svet gorja, kakršno je zaznamovalo njegovo mladost, si ga po svoje razlagal in ga poskušal

lu pa univerzalen ... Skupaj z neločljivim prijateljem dr. Antonom Vratušo sta ga obudila v življenje.« Posebej izpostavi tudi prijateljstvo z Vanekovim sinom Marjanom, s katerim sta sodelovala več desetletij. *Vanek in Vran (Anton Vratuša) – dva orača in velika prijatelja*, ali besede Marjana Šiftarja: »Skoraj petdeset let sva z očetom prehodila skupaj, kot oče in sin, kot prijatelja, kot zaupna tovariša in sodelavca, kot soustanovitelja Šiftarjeve fundacije.« Marjan Šiftar prepleta spomine na očeta s

spomini na Antona Vratušo, ki je bil njihov družinski prijatelj, povezan s »Šiftarjevino« na Petanjcih. Marjan Šiftar poudari: »Vrt spominov in tovarištva na Petanjcih, na »Šiftarjevini«, in sredi devetdesetih let nastajajoča Šiftarjeva fundacija, sta bili dve veliki vezivi dveh velikih prijateljev in z njima tudi mene. Oče je tu začel in končal. Njegova strast, zvestoba, tovarištvo, idealizem, zavzetost humanističnim, protifašističnim in demokratičnim načelom, človeška pokončnost in neomajna volja so v tem njegovem življenjskem projektu dosegli svojo vrhunsko sintezo.«

Ferenc Hajós je označil Vaneka Šiftarja kot človeka izjemnih kakovosti: »Vem, da to ni samo moje prepričanje, je tudi prepričanje mnogih mojih kolegov, prijateljev in znancev.«

Franci Pivec piše, da so se mu ohranila štiri Vanekova pisma. »10. oktobra 1993 me je Vanek prosil, naj mu priskrbim disertacijo Zdenka Čepiča o agrarni reformi in kolonizaciji v Sloveniji 1945 – 1948, ker tudi sam raziskuje spreminjanje socialne strukture v Prekmurju.« Andrej Gerenčer: *Moja srečanja z dr. Vanekom Šiftarjem*. Kot politik in gospodarstvenik se je pogosto srečeval z Vanekom, zlasti pa poudarja koristne nasvete, ki jih je dobil, kako reševati

problematiko Romov. Omeni tudi Vanekovo zavzemanje za kulturno in znanstveno sodelovanje s tujino, zlasti z obmejnimi mesti sosednje Avstrije in Porabjem.

Tudi avtor tega zapisa sem se več desetletij družil z Vanekom. Ne bom našteval, o čem vse sva se pogovarjala, omenim naj, da sva se kar nekajkrat dotaknila tudi »robnih tem« življenja.

O Vaneku Šiftarju je bilo in še bo dosti napisanega, vendar premalo o njegovi mehki, zaslanjeni pesniški duši, kar je tokrat odlično naredila Tatjana

Radonjič Kranjec: »Pisati o Vaneku kot pesniku ni preprosto. Vanek si je upal biti človek, umetnik, poet, vizionar, iskalec resnice.« Robert Hajsan, ravnatelj Panonskega inštituta v Pinkovcu, dolgoletni obiskovalec Petanjev, je povedal vse v besedah: »Dragi moj duhovni oče!« »Na profesorja dr. Vaneka Šiftarja me osebno vežejo številni spomini od leta 1970 pa vse do njegove smrti leta 1999,« je zapisal kolega Šime Ivanko.

»Prof. dr. Vanek Šiftar je eden največjih intelektualcev svojega časa,« poudari Mitja Slavinec; sodelovanje z Vanekom opisuje Jožeh Horvat Muc, še podrobneje pa Jože Vugrinec, dolgoletni sodelavec Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije. Zgodbo prepleta še s srečevanjem in sodelovanjem z Antonom Vratušo. O Vaneku Šiftarju še piše Milena Marija Reščič.

Daljšo razpravo *Dr. Anton Vratuša – legenda medvojnega sodelovanja slovenske Osvobodilne fronte z italijanskim partizanskim gibanjem*, objavlja Štefan Cigoj.

Uvodni del zaključuje daljši tekst Klauđije Sedar: *Odšel, a ostal z nami: mag. Franc Kuzmič (1952 – 2018): »S svojim znanjem, modrostjo in ustvarjalnim duhom je stopal po številnih poteh in prav na vseh pustil izjemen pečat in dosežke tako na lokalni kot globalni ravni.«* Avtorica posebej poudari vez s Petanjci in Ustanovo dr. Šiftarjevo fundacijo ter opiše *ustvarjalno pot mag. Franca Kuzmiča*. Daniel Grabar o Francu Kuzmiču: »Neverjetno, s kako veliko željo si je Feri želel še enkrat ogledati izraelske kraje delovanja Jezusa Kristusa, v katerega je položil svojo vero. Odpotoval je na pot, s katere se ni več vrnil; v resnici pa je odšel v objubljeni počivališče svojega verovanja.« (Slika na 1. strani: Sodelavci Vaneka Šiftarja: Šime Ivanko, Etelka Korpič Horvat, Darja Senčur Peček, Vera Klopčič, Jožek Horvat Muc in Tanja Radonjič Kranjec.)

Tekst in foto: Ernest Ružič

»KLAPAČ TÖRKOV« OBRANO »KLÜČ DO VOGRSKE«

Leko smo bili včeni, ka so največši vogrski krali nej meli sinauv. *Žigmond Luksemburški* je vrnau tak zopodo, zatok je svoje tronuše prejkdau možej svoje edne same čere, *Alberti Habsburškomi*. Če rejsan je té tak grato gospodar nemškoga, češkoga pa vogrskoga krallestva, je nej biu tak veuki krau kak njegvi tast. Madžarski velikaši so dali ž njim obečati, ka se povrne k »starim šegam rosaga«: ne tala cerkvene pa posvejtne funkcije tihincom, zmenjša porce, grajnec krallestva pa dá braniti z najemniki (zsoldosok). Tau je znamenüvalo, ka so mogli nemešnjaki samo te v bojno titi, če je sfalilo plačani sodakov.

V etom cajti so Törki vsikdar bole na gausti vu Vogrsko krallestvo nutvdardjali. Vleti pa geseni 1438 so brezi problemov po Erdeljskom robili, vej se je pa krau s svojov sodačijov na Češkom zadržavo. Zaman se je paščo nazaj v Smederevo (Szendrő) pri Donavi, je törski sultan na léki prejkvzeu té sploj važen grad na djužnoj vogrskoj grajnici. V madžarskom tabori pa je eške eden veuki beteg tō vōvdaro, v šterom je mrau krau Albert ranč tak.

Veuki srejdneevropski imperij Žigmonda je na male tale vrazmo spadno. Esztergomski nadpūšpek je v tom kaosi s Svetov kronov okrono dva krala: detinskoga siná Alberta *Ladislava V.* ino polskoga kneza *Vladislava I.* (Ulászló) - zavolo toga se je cejli rosag na dvej partiji laučo.

Leta 1440 so Osmani oprvim

probali prejkvzeti Beograd (Nándorfehérvár), gda pa se jim je tau nej posrečilo, so začnili strašanjso robiti po Bosniji, Slavoniji pa Erdeljskom. V etoj moriji se je oprvim vōpokazo *János Hunyadi* z Vlaške, za šteroga so lagvi geziki klajfali, ka je nezakonski

Če rejsan je njegvo imé nej gvúšno, je grato *Titus Dugović* simbol vsej krščanjski sodačkov, šteri so žutek prauti Törkom aldüvali (kejp *Sándora Wagnera*)

sin krala Žigmonda. Če rejsan se je šteti pa pisati nikdar nej navčo, je grato trnok dober sodački prejdjen, zatok ga je krau Vladislav imenüvo za sremškoga bana, erdeljskoga vojvodo ino temišvarškoga žipana. Od vsega toga bogastva je začno zidati svoj viteški grad v Vajdahunyadi, na njegvi plečaj pa je ostala obramba cejle djužne grajnec krallestva. Hunyadi je obüdo strategijo aktivne bojne s Törki, pri šteroj ma je pomago globko bogabogeči krau Vladislav tō - badva sta čütila, ka je Vogrska »stena pa obramba krščanjske vōre«. Hunyadi je pelo tri veuke pohode (hadjárat) prauti Osmanom. V drügoj polovici leta 1443 je v takzvanom »dugom pohodi« sto prejkvzeti evropski törski glavni varaš Adrianopol, ž njim je mašeralo 25-30 gezero krščanjski sodakov z več kak tri gezero

kaulami. Če rejsan so glaven ciu nej dosegnili, je vogrska sodačija globko v osmanski rosag prišla pa ranč edne bitke nej zgübila.

Gda je tau čüu, je rimski pápa leta 1444 zglaso nauvo križarsko bojno (keresztes háború). Plani so bili dobri, zatok se je törski sultan *Murad II.* zbojo ino zapüsto Srbijo, Madžarom pa je obečo veuke peneze ino desetlejtne mér. Donk pa se je vraučeglavi krau Vladislav s sodačijov napauto nad Törke ino - zavolo svajüvanja med nekdešnjimi padašami - 10. novembra strašanjso zgübo bitko pri Varni. Krau je austomrtev na pauli, Hunyadi je tō komaj vujšo.

Ladislav V. je tistoga ipa eške nej vōzraščeni biu, zatok so vogrski stanovi Jánosa Hunyadina odebrali za guvernera (kormányzó). Emo je skoro teuko pravic kak eden krau, samo na priliko je nej mogo sam veuke posvejtne pa cerkvene grünte talati ino odlaučati o tom, kak aj se krallesko bogastvo ponüca. Tistoga réda so Hunyadina že po cejlj Evropi poznali kak nesmileno protivnika Törkov, emo pa je več kak štiri miljaune plügov zemlé ino mali nemešnjaki so tō na njegvoj strani bili.

Gda je znautra v rosagi že trdne fundamente emo, se je znauvič obrno prauti Törkom. Želo je obraniti krščanjsko Evropo, za tau pa je mogo oprvim oslobauditi Balkan. Če rejsan ma je albanski knez *Skander beg* obečo pomauč, je na Kosovo paule nej prišo, tak so leko Osmani oktobra 1448 pá graubo dojbili Hunyadina šerege.

Po etoj nevoli so vogrski baronge pod vodstvom *Ulrika Celjskoga* za krala pripoznali Ladislava V., tak je biu Hunyadi več nej guverner. Svajüvanje na Vogrskom so Törki vōponücali ino prejkvzeti nauve krajine v Evropi, leta 1453 pa eške Konstantinopol tō. Tau je biu konec nekda tak

mogaučnoga Bizantinskoga cesarstva, s pravoslavne bazi like Hagia Sophia so napravili muslimansko džamijo.

Nauvi osmanski ciu je biu Beograd, pod stenami šteroga se je julija 1456 zbralo 60-70 gezero sodakov sultana *Mehmeda II.* Grad med Donavov pa Savov je brano Hunyadina šogor *Mihály Szilágyi* s 5-7

Jánosa Hunyadina má več narodov za svojoga: Srbi kak Janka Sibirjanina, Romanarge kak Ioana de Hunedoara

gezero vojaki, na pomauč se je János Hunyadi napauto z deset gezero sodačkami, frančiškanski barat *Janoš Kapistran* pa je zbrau več gezero - za sodačijo nej vōnavčeni - pavrov. Bitje je trpelo tri kedne, tistoga ipa so dojspisali, ka so »štüki vnoči-vodnék bobnjari-li, tau pa se je čülo do Szegeda; redečo večerno sunce se je nej vidlo zavolo črnoga, meglenoga dima«.

Srbski sodačke na čanaklinaj so sploj batrivni bili, so prejkvdarili törške linije ino dosegnili, ka so Hunyadina pa Kapistrana šeregi leko prišli na pomauč branitelom na grad. 22. julija so združeni krščanjski čapati tazagnali Osmane. V stau lejtaj bojne med Madžarom pa Törki se

je zdaj oprvim zgaudilo, ka so sultanovi šeregi zgübili. Po tistom so Osmani sedemdeset lejt nej dregali v Vogrsko krallestvo.

Po toj veukoj zmagi sta v madžarsko tradicijo prišla dva naupačniva mita. Vsi brodimo, ka so v Evropi začnili podnék zvoniti po bitki pri Beogradi. V istini so se za tau odlaučili

že na konstanškom koncili (konstanzi zsinat) leta 1414, pápa *Kalist III.* pa je že pred bitkov naprejspislo, aj molijo za Beograd ino trikrat zvonijo med 3. pa 6. vōro zadvečerka.

Drügi mit je legenda *Tita Dugovića* (Dugovics Titusz). Če rejsan je mabiti istina, ka je eden branitel s sebov v smrt potegno ednoga neprijatelja, šteri je tak nej mogo vōdjati törsko zastalo na tōrem, je Dugovića ime v tau

pripovejst prišla samo prejk edne lažne listine, štero je nutpokazala edna njegva žlata leta 1821.

Gda so se Törki nazajpotegnili, je za en malo v madžarskom tabori vōvdarila küga, štera je vmorila Hunyadina pa Kapistrana tō. Glaven kapetan vogrske sodačije je grato Ulrik Celjski, tau pa je nej sto dopistiti starejši sin pokojnoga *László Hunyadi*. Svajüvanje se je končalo z duplanskov smrtjov: Ulrika so bujli Hunyadinge v Beogradi, Lászlóna glavau pa je dau dojdvariti krau Ladislav. Zmejs je po prašni vogrski poštijaj že dročko kočüj, šteri je Hunyadina mlajšoga siná *Matjaža* pelo v robstvo v Prago ...

-dm-

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 29. NOVEMBRA
DO 5. DECEMBRA**

PETEK, 29.11.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.25 TV-izložba, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.05 TV-izložba, 16.20 Čist zares: Bio, eko in veganska kulinarika, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Bacek Jon: Vrana, risanka, 18.15 Koyaa - Razigrani avtomobilček, risanka, 18.25 Na lepše, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 32. oddaja, 20.55 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Do zadnjega diha, francoski film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

PETEK, 29.11.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.30 Videotrak, 10.15 Alpe-Donava-Jadran, 11.00 Dobro jutro, 12.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint, 14.30 Prislunhimo tišini, 15.10 Migaj z nami, 15.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.05 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.55 Vora bije, Mladinski pevski zbor RTV Slovenija z glasbo iz Prekmurja (dirigent in aranžer Lojze Krajncan), 18.00 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 18.50 Čist zares: Bio, eko in veganska kulinarika, 19.20 Ema FREŠ, 19.30 Videotrak, 20.00 Umor na otoku, španska nadaljevanka, 21.05 Brez pomisleka, ameriški film, 22.40 Televizijski klub, 23.35 Zadnja beseda! 0.25 Videotrak, 0.55 Info kanal

SOBOTA, 30.11.2019, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.20 Osvežilna fronta: Spomin, oddaja za mladostnike, 10.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.20 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.05 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Nova dvajseta (II.): Redarjev bluz, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Slovenski magazin, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Hej, hej, Šapice!: Snežni prijatelji, risanka, 18.50 Mandi: Gasilci, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 33. oddaja, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.25 MamaOčeSin, britanska nadaljevanka, 22.25 Poročila, Šport, Vreme, 22.50 Una, koprodukcijski film, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SOBOTA, 30.11.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci, 10.50 Slovenec po izbiri, dokumentarni film, 12.00 Na lepše, 12.30 Alpiski magazin, 13.05 Biatlon - svetovni pokal: mešana štafeta dvojic, 13.45 Nogomet - državno prvenstvo: Celje : Mura, 19. kolo, 15.40 Alpско smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 1. vožnja, 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.20 Migaj z nami, 18.55 Alpско smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 2. vožnja, 20.10 Alpско smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 21.30 Športno plezanje - kvalifikacije za OI: kombinacija (M), 23.40 Vlado Kreslin: Poj mi pesem, koncert, 2.35 Videotrak, 3.35 Info kanal

NEDELJA, 01.12.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.15 Govoreči Tom in prijatelji: Direktor v težavah, risanka, 9.25 Kozmo: Kje je Toni?, belgijska otroška nanizanka, 10.00 Nedeljsko bogoslužje, prenos iz Šentjerneja na Dolenjskem, 10.55 Pesmi Ferija Lainščka (Mladinski pevski zbor RTV Slovenija, člani Simfoničnega orkestra RTV Slovenija, Boštjan Gombač, dirigent in aranžer Lojze Krajncan),

11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.30 TV-izložba, 14.50 Na lepše, 15.25 Lažnivi Kljukec, češki animirani film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Muk: Hijo, kavboj, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.05 27. Dobrodelni Miklavžev koncert, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Intervju, 23.15 Buda v Afriki, južnoafriško-švedski dokumentarni film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

NEDELJA, 01.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.30 Videotrak, 7.25 Duhovni utrip, 7.40 Koda, 8.15 Glasbena matineja Slovenski ljudski plesi: Južna Štajerska (Kozjansko), 9.00 Joker, kviz, 11.10 Ambienti, 11.45 Žogarija, 12.25 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 13.55 Športno plezanje - kvalifikacije za OI: kombinacija (Ž), hitrostno plezanje, 14.40 Športno plezanje - kvalifikacije za OI: kombinacija (Ž), balvansko plezanje, 15.40 Alpско smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.55 Alpско smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 20.00 Žrebanje Lota, 20.10 Alpско smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (M), 21.30 Športno plezanje - kvalifikacije za OI: kombinacija (Ž), težavnostno plezanje, 22.15 Miting resnice, dokumentarni feljton, 22.45 Vikend paket, 0.10 Kaj dogaja? Z Jonasom, 0.45 Videotrak, 1.40 Info kanal

PONEDELJEK, 02.12.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Na lepše, 12.00 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: Gregor Božič, 14.15 TV-izložba, 14.30 S-prehodi: Skupne patrolje, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Malčki: Malica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetni raj, 23.30 Glasbeni večer, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

PONEDELJEK, 02.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.25 Videotrak, 9.10 Otroški program: Op! 10.05 Obzorja duha: 25 let Radia Ognjišče, 11.00 Dobro jutro, 13.20 Dober dan, 14.10 Hiške, dokumentarni film, 15.15 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.10 Klic dobrote, dobrodelni koncert, 17.55 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 18.50 Studio Kriškraš: Metle v prometu, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 19.15 Ema FREŠ, 19.25 Videotrak, 20.00 Mogočni vlaki: Bolivija - od Pantanala do Tihega oceana, potopis, 21.00 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.05 Zgodba o Bogu II.: Nebesa in pekel, ameriška dokumentarna serija, 23.05 Vztrajanje, slovenski koprodukcijski film, 1.05 Videotrak, 1.40 Info kanal

TOREK, 03.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 14.55 TV-izložba, 15.30 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Jabolko, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 20.50 Prekmurje - kulturnozgodovinska skica, dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Lea Talanyi Pfeifer, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05

Napovedujemo

TOREK, 03.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.55 Videotrak, 10.40 Žogarija, 11.10 Umetni raj, 11.55 Dobro jutro, 14.35 Dober dan, 15.15 Slovenski magazin, 16.00 Joker, kviz, 17.55 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 19.00 Moja soba: Zoja, resničnostna oddaja, 19.20 Ema FREŠ, 19.25 Videotrak, 20.05 Slavnostna akademija ob 100. obletnici Univerze v Ljubljani, 21.20 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 22.15 Čisto nova zaveza, belgijsko-francoski film, 0.10 Kaj govoriš? = So vakeres?, 0.30 Zadnja beseda!, 1.20 Videotrak, 1.55 Info kanal

SREDA, 04.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VI.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.30 TV-izložba, 16.00 Male sive celice: OŠ Vita Kraigherja, Ljubljana in OŠ Škofja Loka mesto, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Mestne promenade: Piran, dokumentarna serija, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Ela Peroci: Muca Copatarica, 18.00 Zmedi gre v Zakajzato: Feliks najde glas, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Stan in Olio, koprodukcijski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Pot do presežnega: 100 let Teološke fakultete, dokumentarni feljton, 23.35 Mestne promenade: Piran, dokumentarna serija, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.30 Napovedujemo

SREDA, 04.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.45 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 10.30 Koda, 11.10 Dobro jutro, 14.05 Ambienti, 14.35 Vikend paket, 16.10 Biatlon - svetovni pokal: posamična tekma (M), 17.50 Plavanje - evropsko prvenstvo v kratkih bazenih, 19.40 Ema FREŠ, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Nogomet - državno prvenstvo: Olimpija : Domžale, 20. kolo, 22.30 Moje mnenje, 23.30 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 0.25 Projekt: rak; Ulayev dnevnik od novembra do novembra, dokumentarni film, 2.00 Videotrak, 2.40 Športni posnetki

ČETRTEK, 05.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Prava pot do telesne vzdržljivosti, britanska dokumentarna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.40 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.05 Pod drobnogledom - Nagytó alatt, 15.35 TV-izložba, 16.10 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Socialna aktivacija, 18.00 Sovice: Roža, rožica, krasna rožica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 0.35 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

ČETRTEK, 05.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.05 Videotrak, 10.50 Mestne promenade: Piran, dokumentarna serija, 11.15 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.10 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 16.15 Biatlon - svetovni pokal: posamična tekma (Ž), 17.50 Plavanje - evropsko prvenstvo v kratkih bazenih, 20.10 Velikostne reke sveta: Amazonka, britanska dokumentarna serija, 21.00 Avtomobilnost, 21.30 Ambienti, 22.10 Slavnostni koncert ob 100. obletnici ustanovitve konservatorija v Ljubljani, 22.15 Ozvezdje glasbe in baleta (Orkestri, zbori, solisti in plesalci Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana), 23.50 Slovenska jazz scena, 0.50 Videotrak, 1.30 Športni posnetki, 3.05 Info kanal

Dragi otroci!

Prisrčno Vas vabim na **MIKLAVŽEVANJE**,
ki bo **5. decembra 2019, ob 10 uri**,
v Slovenskem domu v Monoštru.
Z mano bo prišlo Miškino gledališče **KU-KUC**,
ki Vam bo predstavilo svojo praznično
predstavo z naslovom
MEDENI ČUDEŽ NA GOZDNI ULICI 1a.

Zelo me boste razveselili, če
me boste tudi Vi pričakali
s kakšno pesmijo, ki jo boste
skupaj zapeli ali recitali.

Čakam Vas,
MIKLAVŽ
Zveze Slovencev na Madžarskem

POKALINSKA IN ŠTUDIJSKA KUPČEVANJE MURSKA SOBOTA ZVEZNA ULICA 10 8000 MURSKA SOBOTA TEL: +386 2530 81 10 FAX: +386 2530 81 32

vabita na 6. pravljичni večer za odrasle

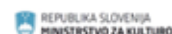
Obujamo dediščino

V pravljичni svet nas bodo popeljali:

Metka Celec
Irena Šrajner
Ana Sušec
Dušan Mukič
Vesna Radovanovič

Na violino bo zaigrala Anabela Žurman.

V torek, 10. decembra 2019, ob 17. uri
v Kulturnem domu na Verici.

DAN ODPRTIH VRAT NA SLOVENSKI VZORČNI KMETIJI

Razvojna agencija Slovenska krajina kot partner projekta ETHOS LAND - SIHU190 Vzpostavitev mreže družbeno odgovornih turističnih ponudnikov, ki se financira iz Programa Sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Madžarska, organizira

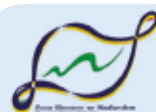
7. decembra 2019, od 13. ure
dan odprtih vrat na Slovenski vzorčni kmetiji
na Gornjem Seniku.

Ob dnevu odprtih vrat se bodo lahko obiskovalci seznanili z izdelki lokalnih ponudnikov, s skrivnostmi priprave tradicionalne slovenske potice, za otroke pa organiziramo rokodelsko delavnico.

Za dobro počutje bo skrbel Stanko Črnko s svojo harmoniko.

VLJUDNO VABLJENI!

VABILO

Kaj se zgodi, če si ne umivamo rok?

O tem pripoveduje vzgojna slikanica

Rija & Rus,

ki so jo v petih jezikih

– slovenščini, madžarščini, hrvaščini, romščini in
prekmurščini –

ob pomoči mentoric in mentorjev pripravile učenka
Osnovne šole Bogojna in dijakinje Dvojezične srednje šole
Lendava.

Je mogoče pisateljska spominska obeležja povezati v
literarne poti,

na katerih obiskovalci doživijo pokrajino drugače?

O tem pritrtilno piše Franci Just v knjigi

Prekmurski pisateljski prostori.

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo
Prekmurja, Prlekije in Porabja

vas vljudno vabita na predstavitev obeh knjig,

ki bo v petek, 13. decembra, ob 14. uri

v Slovenskem domu v Monoštru.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnók

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB